Nenasilni načini odgovora na otrokovo napačno, škodljivo, nevarno ali antisocialno obnašanje ***pri mlajših*** otrocih so lahko:

- otroka odvrnemo in zamotimo, preden bi se težave še povečale; najdemo nekaj drugega, kar lahko počnemo skupaj;
- umirimo otroka tako, da ga objamemo, primemo roko, ki je v krču, jo razpremo, božamo ... ;
- otroku povemo, da bomo skupaj počakali, da se bo umiril, da bo nehal jokati;
- pripravimo otroka, da prisluhne, in mu razložimo, kaj je narobe; ali pa počakamo, da se čustva umirijo, in se o tem pogovorimo kasneje.

Marjan Manček

Pri starejših otrocih je pomemben pogovor. Najprej je treba situacijo umiriti: »Počakaj malo, tako ne moreva. Najprej se umiriva«. Nato pa:

- »Ti povej, kaj te je spravilo v tak bes, potem povem jaz;
- ko ti govoriš, jaz molčim, ko jaz govorim, si ti tiho;
- potem ti poveš, kakšen predlog imaš, kako bi šlo naprej, in svoj predlog povem tudi jaz;
- nato iščeva, ali se lahko dogovoriva, to potrdiva in izrečeva – tako in tako naj bo!«

Do 2. leta starosti prepoved izrazimo z besedo **»ne«**, ki jo razume že večina 9-mesečnih otrok.
Najsprejemljivejša kazen za otroke med **3. in 5. letom starosti** je odvzem privilegijev, za šolske otroke pa prepoved. Za 3- do 5-letne otroke uvedite kotiček za premislek, ohlajanje in trmarjenje, kamor za krajši čas pošljete otroka zaradi neprimernega vedenja. Strokovnjaki priporočajo minuto do dve za vsako dopolnjeno leto starosti.

Udariti odraslega se imenuje napad.
Udariti žival je kruto.
Udariti otroka je »njemu v dobro«.

Strokovnjaki priporočajo: pogovarjajte se! Pogovor z vašim otrokom je najboljši način za preprečevanje trme in nasilnega obnašanja.

Otrok se boji telesne kazni, zato ne bo iskren, ne bo priznal, da je storil kaj narobe, raje se bo zlagal: ugotovil bo, da se bo tako lahko izmikal odgovornosti za storjeno. Spoznal bo, da močnejši z nasiljem lahko doseže oziroma izsili, kar hoče, čeprav nima prav.

Starši ne smemo pozabiti, da se otroci zgledujejo po nas, zato se moramo sami obnašati tako, kot bi želeli, da se obnašajo naši otroci. Z njimi se pogovarjajmo na spoštljiv način ter jim pokažimo, kako lahko razrešimo spore na miren način.

Založila: Zveza prijateljev mladine Slovenije – ZPMS
(www.zpms.si)
Forum zoper telesno kaznovanje otroka v družini
Oblikovanje in besedilo: dr. Vesna Plevnik Vodušek, pediatrinja;
dr. Pavle Kornhauser, pediater; Lenka Vojnovič, univ. dipl. polit.; Petra Zega, univ. dipl. soc.
Grafično oblikovanje: Alenka Vuk
Ilustracije: Marjan Manček, Dušan Muc, Matjaž Schmidt, Svet Evrope – Gabriel Pagonis, Alenka Vuk
Naklada: 25.000 izvodov
Tisk: Tiskarna Ozimek

Finančno sta tisk zgibanke podprla:
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS in Informacijski urad Sveta Evrope v RS

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE
www.coe.si

Ljubljana, maj 2010

Zveza Prijateljev Mladine Slovenije

Forum zoper telesno kaznovanje otroka v družini

Dragi starši,

pred vami je zgibanka, ki vas – tudi babico, dedka in ostale člane širše družine – želi opozoriti z besedo in s pomočjo slik, da telesno kaznovanje ni ustrezen vzgojni ukrep. Skozi stoletja so bili otroci tepeni z namenom, da bi se »poboljšali« in da bi ubogali. Danes pričakujemo, da starši v disciplíniranju otroka in reševanju sporov ne bodo uporabljali telesnega in psihološkega poniževalnega kaznovanja. Govorimo o »pozitivnem starševstvu«, katerega cilj je samozavesten, zadovoljen in srečen otrok. Otroci se morajo zavedati svojih obveznosti in obenem tudi pravic, popraviti jih moramo, kadar se motijo, toda ob razumevanju njihovih sposobnosti. Cilj vzgoje je vzgojiti otroka, ki bo sposoben samostojnega življenja v družbi, pogoj za to pa je, da sprejme pravila in zakone, ki veljajo za družbo, v kateri živi. Telesna kazen je preživet ukrep, ki ni več sprejemljiv, niti dovoljen. Otrokom sporoča, da je nasilje sprejemljiv način za reševanje medsebojnih sporov in za uveljavljanje namenov močnejšega.

Resda slovenska zakonodaja izrecno navaja, naj »starši otrok telesno ne kaznujejo in jih ne izpostavljajo drugim oblikam ponižujočega ravnanja«. Tudi Svet Evrope je razglasil za temelj gibanja za človekove pravice odpravo telesnega kaznovanja otrok. Vendar bo dober namen ostal le črka na papirju, če mladi starši v družinskem življenju ne bodo sprejeli in uresničili gesla: ***Omogočimo otrokom mladost brez telesnega kaznovanja.***

Vsaka klofuta, udarec po ritki
ali drugo nasilje nad otrokom,
telesno ali duševno,
je zoper njegove pravice.
Razmislimo o vzgoji svojih otrok
brez telesnega kaznovanja!

Pozitivno starševstvo
Priporočila za starše

Nihče ne želi biti "negativen starš", toda kaj točno pomeni biti "pozitiven starš"? Pozitivno starševstvo se nanaša na obnašanje staršev, ki temelji na največjih koristih za otroka: zagotavlja skrb, razvijanje otrokove osebnosti in vodenje, obenem vključuje omejitve, da se otrok lahko v celoti razvije. Otrok potrebuje meje, da se počuti varnega; meje morajo biti jasno definirane in izražene ter jih je potrebno vzdrževati in prilagajati glede na starost otroka. Pozitivno starševstvo temelji na spoštovanju otrokovih človekovih pravic in predstavlja nenasilno okolje, v katerem starši za reševanje ali »vcepljanje« discipline ne uporabljajo telesnega ali psihološko poniževalnega kaznovanja. Otroke največkrat telesno kaznujejo preobremenjeni starši, ki enostavno izgubijo nadzor nad seboj.

Kaj je telesno kaznovanje?

Ukrep, ki ga izvedejo starši ali skrbnik z namenom, da otroku povzročijo telesno bolečino ali neugodje: če ga udarijo z roko ali s predmetom (s palico, pasom itd.), če ga klofutajo, lasajo, če ga prisilijo v klečanje. Otroka lahko še bolj prizadene duševno trpinčenje: če ga osmešijo, zaničujejo, ustrahujejo, osamijo.

Alenka Vuk

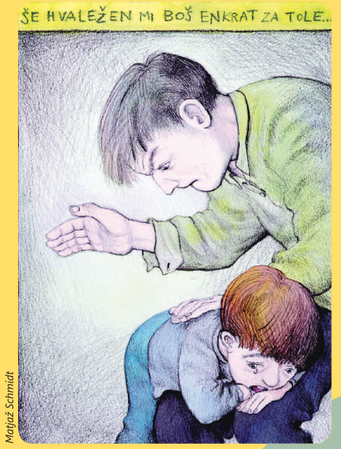

Matjaž Schmidt

Kritiko in kaznovanje vedno usmerite na vedenje in ne na otroka kot osebo: npr. bolje je reči »žalosten sem, ker vlečeš mačko za rep, to je zlobno, saj mačko boli,« in ne »zloben deček si, ker vlečeš mačko za rep«.

Znano je geslo, da »nasilje rodi nasilje.« Otroci, ki so tepeni v družini, se vedejo nasilno do svojih šibkejših sovrstnikov. Raziskave so potrdile, da starši, ki so bili telesno kaznovani v mladosti, pogosteje pretepajo lastne otroke.

Starši morajo ugotoviti, kaj so otroci sposobni narediti glede na starost in glede na psihofizično zmogljivost, in od njih ne smejo pričakovati več, kot so zmožni.

Matjaž Schmidt

Razumevanje razvoja otroka

Vrste otrokovih vedenj, ki so primerna njihovim letom, a jih včasih tolmačimo tudi kot nagajanje:

- ***med 18. in 24. mesecem*:** malčki želijo stvari zase, tukaj in zdaj. Ne marajo sprememb, so hitro razočarani in zdolgočaseni. Začenjajo preizkušati meje, se učijo govoriti, teči in plezati. Izbruhi jeze se lahko pričnejo okoli drugega leta;
- ***med 2. in 3. letom*:** otroci veliko govorijo, imajo ogromno energije in uživajo v hrupu. Zelo jasno vedo, kaj jim je všeč in kaj ne, tako pri hrani, oblekah, igračah ipd. Nekateri dvoletniki postanejo ukazovalni in ljubosumni;
- ***med 3. in 4. letom*:** otrok je lahko razburjen, saj se ne počuti gotovega, ko gre npr. v vrtec. Pri štirih letih so otroci zelo energični, so lahko grobi, nepotrpežljivi in glasni;
- ***med 4. in 5. letom*:** v tej starosti so otroci bolj pripravljeni sodelovati in poskušajo biti dobri, raje se igrajo z drugimi otroki, mimogrede pa se zlažejo in ne priznajo radi, da so se zmotili. Lahko pride do sporov med starši in otrokom.

Starši se včasih prestrašimo, ko vidimo, da otrok počne nekaj nevarnega. Takrat ne ukrepamo dovolj premišljeno. Pa tudi otroci kdaj preverjajo naše potrpljenje, pričakovanja in pravila. In tako včasih pridemo v situacijo, ko se ujezimo, kričimo in otroka telesno kaznujemo.

Dušan Muc

Otroci niso lastnina staršev!